

Vento & Pernu

TYÖLLISYYDEN ASIAANTUNTIJAT

TE25 Keski-Uusimaa: Työllisyysalueiden välinen sopimuksellinen yhteistyö

Vento & Pernu 13.5.2023

Sisällysluettelo

<u>Perusteet, aikataulu ja sopimisen suunnat</u>	s. 3
<u>Lainsäädännön tulkintaa</u>	s. 10
<u>Viereisten alueiden valmistelu ja arvio yhteistyöstä</u>	s. 16
<u>Sopimuksellisen yhteistyön tarkastelu tunnistetuissa kokonaisuuksissa</u>	s. 20
<u>Toimenpidesuosituksset ja avoimet kysymykset</u>	s. 31

Perusteet, aikataulu ja sopimisen suunnat

TE25 Keski-Uusimaa Työllisyysalueiden välinen sopimuksellinen yhteistyö

Työllisyysalueiden välinen yhteistyö TE25 uudistuksessa

- Lainsäädännön mukaan työllisyysalueiden tulee olla työmarkkinan ja työssäkäynnin kannalta toimivia.
- Työ- ja elinkeinoministeriö on esittänyt suullisesti, että kuntien tulee tehdä ehdotukset/esitykset alueista. Ministeriö arvioi esitykset, jonka pohjalta valtioneuvosto tekee päätökset.
- Jos työssäkäyntialueelle tulee useampi työllisyysalue, on osoitettava, että kokonaisuus on toimiva. Tässä on korostettu sopimuksellisuutta ratkaisuna.
- Keski-Uusimaa kuuluu kokonaisuudessaan Helsingin työssäkäyntialueeseen. Keski-Uusimaa rajautuu muilta osin kuin Mäntsälän pohjoisrajalta Helsingin työssäkäyntialueen kuntiin.
 - Mäntsälän naapurikunnista Orimattila ja Kärkölä kuuluvat Lahden työssäkäyntialueeseen.
 - Keski-Uudenmaan pohjoispuolella myös Riihimäki, Loppi ja Hausjärvi kuuluvat Helsingin työssäkäyntialueeseen.
- Tällä sivulla ja tässä selvityksessä työssäkäyntialue tarkoittaa Tilastokeskuksen määritelmää työssäkäyntialueesta.
 - Muita työssäkäyntialueen määritelmiä ovat julkisia työvoimapalveluja koskevan lain määritelmät: 80 kilometriä työnhakijan kotoa tai työttömyysturvalain mukainen enintään 3 tunnin aika päivittäisiin työmatkoihin. Nämä viittaavat kuitenkin henkilöasiakkaiden velvoitteisiin vastaanottaa työtä.

Helsingin työssäkäyntialue

” - - - työssäkäyntialueen pitää miettiä palvelut ja yhteistyö, miten ne saadaan tehtyä.”

Jan Hjelt, Kunta-TV, 25.4.,2023, TE-palvelut 2024 -uudistus: Hajanaisesta selviin säveliin, ajassa 1:50:45-1:51:00

<https://www.kunta.tv/te-palvelut-2024-uudistus-hajanaisesta-selviin-saveliin-25-4-2023/>

1. Työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivat alueet (Lainsäädäntö)

- **Suunta:** Helsingin työssäkäyntialue (Tilastokeskus 2023): Askola, Espoo, Hausjärvi, Helsinki, **Hyvinkää**, Inkoo, **Järvenpää**, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Lohja, Loppi, Loviisa, Myrskylä, **Mäntsälä**, **Nurmijärvi**, **Pornainen**, Porvoo, Pukkila, Riihimäki, Sipoo, Siuntio, **Tuusula**, Vantaa, Vihti.
- **Suunta:** Merkittävimmät suunnat Keski-Uudenmaan kannalta: Pääkaupunkiseudun suuret kaupungit, Riihimäen seutu Hyvinkäältä (sekä Lahti-Päijät-Häme Mäntsälästä)

2. Hyvinvointialueyhteistyö (Vaikuttaminen hyvinvointialueeseen ja monialainen yhteispalvelu)

- **Peruste:** Jos saman hyvinvointialueen alueelle muodostuu useampi työllisyysalue/työvoimaviranomainen, kannattaa niiden tehdä yhteistyötä suhteessa hyvinvointialueeseen, jotta yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa on toimivaa ja helpompaa hyvinvointialueelle.
- **Peruste:** Lainsäädännön mukaan hyvinvointialueen alueella tulee olla vähintään yksi monialaisen johtoryhmä, jossa työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA.
- **Suunta:** Sopimisen suunta saman hyvinvointialueen alueella sijaitsevat työvoimaviranomaiset/työllisyysalueet.

3. Toimintavarmuus, osaamisen varmistaminen tai tehokkuus

- **Peruste:** Jos alueista muodostuu pieniä, sopimista myös toimintavarmuuden ja osaamisen varmistamisen näkökulmasta erikoistuneissa ja/tai teknisissä tehtävissä. Lisäksi sopimisella voidaan hakea toimintaan tehokkuutta muodostamalla yhteisiä suurempia yksiköitä/toimintoja.
- **Suunta:** Sopimisen käytännöllisin suunta viereiset alueet. Lainsäädäntö ei sinällään rajoita sopimisen suuntaa.

4. Palveluiden kehittäminen, yhteiset palveluekosysteemittoimijat ja yhteiset sidosyksiköt (Toimiva ekosysteemi)

- **Peruste:** Yhteistyön perusteena työvoimaviranomaisten/työllisyysalueiden kesken voi olla yhteinen kehittäminen esimerkiksi hankkeessa tai yhteisten sidosyksikön, kuten kehittämissyhtiön, koulutuskuntayhtymän, osakeyhtiömuotoisen koulutuksen tarjoajan tai vastaavan kanssa yhteistyön tekeminen. Perusteena tällöin selkeys yhteiselle sidosyksikölle / ekosysteemittoimijalle.
- **Suunta:** Sopimisen suunta viereiset alueet, ja alueet joiden kanssa yhteisiä keskeisiä sidosyksiköitä tai palveluekosysteemiä.

Keski-Uudenmaan tarpeet sopimiseen

- Tarpeet sopimukselliseen yhteistyöhön työllisyysalueiden välillä on sitä suuremmat, mitä pienempiä työllisyysalueista muodostuu.
- Kuten edellisellä sivulla esiteltiin, voi sopimisen peruste olla toimintavarmuuden saaminen.
- Keski-Uudenmaan osalta toiminnot tulevat olemaan sen kokoisia, että ainoiksi sopimuksellisen yhteistyön perusteiksi jää konsultin tämän hetken näkemyksen mukaan:
 - 1. Lainsäädäntö**, joka velvoittaa työllisyysalueiden olevan työmarkkinan ja työssäkäynnin kannalta toimivia kokonaisuuksia.
 - Kokonaisuuden koordinointi ja suunnittelu kohtaantoon vastaamiseksi työssäkäyntialueella sis. mahdolliset yhteiset palveluhankinnat ja työvoimakoulutukset
 - Työnantajapalvelun selkeys ja työnvälityksen toimivuus koko alueella
 - Tarvittaessa muutosturvatehtävät, joiden ratkaisut on tuotava esiin myös § 15 mukaisessa suunnitelmassa
 - 2. Yhteistyö muiden työllisyysalueiden kanssa yhteisissä ekosysteemitomimijoissa ja sidosyksiköissä.**
 - Keuda (Kerava, Sipoo) sekä Keuke (Karkkila, Kerava, Sipoo)
 - Hyria ja Yritysvoimala (Riihimäki, Hausjärvi, Loppi)
 - 3. Mahdollisesti erikoistuneet tehtävät, kuten EURES sekä merityönvälitys.**

Suunnitelma (15 §) työllisyysaluepäätöksiin ja sopiminen

- Sopimuksellisen yhteistyön voi nähdä osana § 15 mukaisen suunnitelman teknistä/ käytännön toteutusta.
- Suunnitelmat tulevat työllisyysalue-esitysten liitteeksi ja kokonaisuuden toimivuutta arvioidaan niiden avulla.
- Suunnitelmasta on käytävä ilmi:
 - a) tehtävien hoitamiseen varattavat taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä niiden kohdentuminen
 - b) palvelujen tuottamista ja kohdentamista koskevat ratkaisut
 - c) toimipisteiden määrä ja sijoittuminen
 - d) yhteistyötahot ja -muodot
 - e) työperäisen maahanmuuton, työvoiman ja työpaikkojen kohtaannon sekä työvoiman liikkuvuuden edistäminen
 - f) varautuminen rakennemuutostilanteisiin.
- Helsingin työssäkäyntialueen työllisyysalue-esitysten läpimenon kannalta voisi olla perusteltua, että koko työssäkäyntialueelta esitettäisiin osin yhdenmukaisia kirjauksia kohtien b, d, e ja f osalta ja sitouduttaisiin yhteistyöhön suunnitelmissa.
 - Kohtien ei täydy olla täysin samanlaiset koko alueella, vaan niissä olisi koko alueen kannalta samanlaiset kirjaukset ja tavat siltä osin kuin tarpeellista osoittaa yhteistyö.
 - Varsinaiset yksityiskohtaisemmat sopimukset myöhemmin tulisivat perustumaan näihin suunnitelmien kirjauksiin.
 - Tulisiko jo suunnitelman rinnalle tehdä sopimus yhteistyöstä aiesopimustasolla vai riittäisikö suunnitelman kirjaukset?

Sopimisen aikataulu

5-10/2023

- Osana työllisyysalueiden muodostumista ja perussopimuksia yhteistyö- tai aiesopimukset, joilla varmistetaan esitysten läpimeno
- Ministeriön suullisesti esittämän tiedon mukaan tässä vaiheessa riittää listaustyypillisesti, mitä asioita tehdään yhdessä sekä näihin liittyvät yleisluontoiset perustelut
- Halutaanko viedä lakisääteisiin suunnitelmiin (suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi) yhteisiä lauseita ja kuvauksia yhteisestä tekemisestä työssäkäyntialueen kuntien kesken varmistamaan esitysten läpimenoa?

11/2023-
5/2024

- Mahdollisten puite- ja konkreettisempien yhteistyösopimusten valmistelu työvoimaviranomaisten/työllisyysalueiden kesken, kun työllisyysalueet tiedossa
- Nykyisten yhteistyöalustojen, sidosryhmien ja sopimusrakenteiden päivitystä työllisyysalueiden kesken
- Eteneminen kohti yksityiskohtaisia sopimuksia

6/2024 →

- Yksityiskohtaiset sopimukset vuoden 2025 alkuun, jos yhteisiä viranhaltijoita jne.
- Monialaisen yhteispalvelun sopimukset vuoden 2025 alkuun hyvinvointialueen, Kelan ja työllisyysalueiden kesken, jos yhden hyvinvointialueen alueella useampi työllisyysalue
- Sitä mukaa, kun sopimuksia syntyy siirtyminen kohti toteutusta, seuranta ja ohjausta.

Lainsäädännön tulkintaa

TE25 Keski-Uusimaa Työllisyysalueiden välinen sopimuksellinen yhteistyö

Yhteistyön lainsäädännöllinen tausta 1/2: 11 Työllisyysalueiden muodostaminen

12 §. Työvoimapalveluiden järjestäminen (Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä)

- - - Työllisyysalueen tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Maantieteellisellä yhtenäisyydellä tarkoitetaan sitä, että jokaisella työllisyysalueeseen kuuluvalla kunnalla on yhteinen raja vähintäänkin yhden muun samaan työllisyysalueeseen kuuluvan kunnan kanssa. **Työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivalla alueella tarkoitetaan aluetta, jolla työssäkäyntiin liittyvä pendelöinti kuntien välillä tai toiseen kuntaan on yleistä. Työmarkkinoiden toimivuus lähtökohtaisesti edellyttää esimerkiksi keskuskaupungin, jonne pendelöinti pääasiassa kohdistuu, sisältymistä alueeseen.** Työllisyysalueen muodostaminen ei olisi sidoksissa valtion aluehallinnon mukaisiin toimialueisiin, maakuntarajoihin tai hyvinvointialueisiin - - - ”

- Lainsäädäntö ohjaa työllisyysalueiden muodostamisessa suuntaan, jossa ne muodostuisivat työssäkäyntialueisiin perustuen. Lainsäädäntö jättää tulkintaa sille, mikä on ”työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue”.
- Pykälää on tulkittu siten, että Helsingin työssäkäyntialueelle voi muodostua useampia työllisyysalueita
 - Yhteistä tulkintaa siitä, mitä käytännössä työmarkkinan ja työssäkäynnin kannalta toimiva tarkoittaa ei toistaiseksi ole. Pääkaupunkiseudun suuret kaupungit ovat tulkinneet, että jonkinlainen yhteistyön vaade niiden välillä on ja ne valmistelevat sopimusta yhteistyöstä. ([Lisää s. 15](#))
- Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole vastannut kirjallisesti siihen, mitä pykälällä tarkoitetaan ja miten sitä tulkitaan. Sopimuksellinen yhteistyö on kuitenkin noussut esiin mahdollisuutena myös ministeriön puheissa toimivuuden varmistamiseen tilanteissa, joissa työssäkäyntialueelle muodostuu useampi työllisyysalue.
 - Perusviesti suullisesti on ollut, että kunnat esittävät alueita ja sitä, miten niistä saadaan toimivia. Ministeriö tulkitsee esityksiä osana valtioneuvoston työllisyysaluepäätösten valmistelua.
 - Perusviesti on myös ollut, ettei sopimusten tarvitse olla yksityiskohtaisia syksyn 2023 esityksissä alueiksi. Riittävä taso olisi listata asiat yhdessä tehtäväksi ja esittää perustelut, että työllisyysalueista muodostuu siten toimiva kokonaisuus suhteessa työssäkäyntiin ja työmarkkinoihin. (Esimerkiksi Uudenmaan TE2024 tilaisuus 27.4.)

Yhteistyön lainsäädännöllinen tausta 2/2: Tekninen toteutus

- Lainsäädännöllä ei ole rajattu sopimista. Tulkinta on ollut, että sopiminen on vapaata kuntalain puitteissa.
- Kuntalaki ja substanssilainsäädäntö mahdollistaa työvoimaviranomaisille mahdollisuuden sopia vapaasti yhteistyöstä eri tehtävissä ja mainitsee erikseen kuntalain 53 § ja 55 § mukaiset sopimusmahdollisuudet:
 - 53 § yhteinen virka ([lisätietoa Kuntaliiton sivuilta](#))
 - 55 § sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ([lisätietoa Kuntaliiton sivuilta](#))
- Lisäksi on mahdollisuus sopia yhteistyöstä myös erilaisina yhteistyörakenteina tai kertaluontoisena yhteistyönä tai rajattuna yhteistyönä esimerkiksi hankintoihin liittyen, vaikkei TE2024:n sääntely niitä erikseen tunnista ja mainitse.

Työllisyysalueiden välinen sopiminen: Kuntalaki § 53 ja § 55 ¹³

53 § (2015/410, 8 luku)

Yhteinen virka

Kunnat ja kuntayhtymät voivat yhtäpitävillä päätöksillä perustaa yhteisiä virkoja.

Viranhaltija on virkasuhteessa kaikkiin kyseisiin kuntiin ja kuntayhtymiin.

Järjestelyssä mukana olevien kuntien ja kuntayhtymien on sovittava ainakin **työnantajan velvoitteiden hoitamisesta vastaavasta kunnasta** tai **kuntayhtymästä** sekä **kustannusten perusteista ja jakautumisesta**.

54 § (2015/410, 8 luku)

Sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta

Kunnalle, kuntayhtymälle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, voidaan sopimuksella antaa virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi.

Sopimukseen on otettava tarpeelliset määräykset ainakin **tehtävän sisällöstä, tehtävän hoidon seurannasta, kustannusten perusteista ja jakautumisesta** sekä **sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta**.

- Työllisyysalueiden yhteistyössä on mahdollista perustaa yhteisiä virkoja tai sopia viranomaistehtävän hoitamisesta. Näistä on säädetty kuntalain 53 § ja 55 §:ssä.
- Toistaiseksi on epäselvää voiko yhteisessä virassa käsitellä rinnakkain kahden työllisyysalueen asiakastietoja tilanteessa, jossa yhteisen viran tehtävänä olisi tarjota työvoimaa työnantajille. Valmistelun lähtökohta on, että tämä olisi mahdollista ja asiakastietojen näkyvyys rajautuisi tehtävän mukaan. Joka tapauksessa tämä olisi huomioitava mm. tietosuojaselosteissa.
- Molempien järjestelyjen osalta valmistelussa ja arvioissa on myös huomioitava, että jonkin tehtävän hoitaminen yhteisellä viralla tai sopimuksella viranomaistehtävän hoitamisesta tarkoittaa käytännössä sitä, että tehtävää hoidetaan sopimuksen tekevien alueiden välillä samalla tavalla. Yksi viranhaltija ei käytännössä voi tulkita lakia tai toteuttaa oleellisesti erilaisia asiakasprosesseja eri alueille.
- Yhteinen viranhaltija on toisen sopimusosapuolen organisaation palveluksessa, josta hänelle tulee työnjohto jne. Tällöin emo-organisaation on käytännössä hoidettava direktioon liittyvä työnohjaus sekä tuki työntekijälle. Samoin on sopimuksessa viranomaistehtävän hoitamisesta. Siten käytännössä kyse on siitä, että toinen alue tuottaa toisen alueen puolesta tehtävää.
- Molempien osalta on syytä myös huomioida, että aiemmat kokemukset malleista ovat sellaisia, että niitä on käytetty lähinnä yksittäisten viranhaltijoiden tai tehtävien osalta. Esimerkiksi työssäkäyntialueen yhteiset viranhaltijat työnvälitykseen ja/tai työnantajapalveluun olisi suuri kokonaisuus.

Sopimisen tasot: tunnistetut yhteistyö- ja ¹⁴sopimustyypit

1. Sopimukseton yhteistyö

- Yhteistyötä on mahdollista tehdä vapaasti ilman sopimuksia. Esimerkiksi palveluiden kehittäminen, benchmarkkaus jne.

2. Yleinen yhteistyösopimus tai aiesopimus

- Esimerkiksi väljä sopimus lupauksesta tehdä yhteistyötä tai aiesopimus yhteistyöstä. Ei sinällään velvoita osapuolia tai määrittele tarkasti yhteistyötä. Luonteeltaan enemmän sitoutuminen ja tahdonilmaus kuin sitova sopimus.

3. Puitesopimukset

- Sopimukset, joilla sovitaan yhteistyöstä ja sen periaatteista ylemmällä tasolla kuin esimerkiksi tarkentavalla sopimuksella, jossa sovitaan esimerkiksi tarkasta kustannusten jaosta ja muista yksityiskohdista.

4. Sopimus yhteisestä johtamisesta / koordinaatiosta / rakenteesta

- Esimerkiksi sopimus, jossa sovittaisiin yhteisestä koordinaatioryhmästä tai vastaavasta työssäkäyntialueelle. Tähän ryhmään kuuluu myös sopimus esimerkiksi monialaisesta yhteispalvelusta.

5. Sopimus yhteisestä viranhaltijasta tai sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta

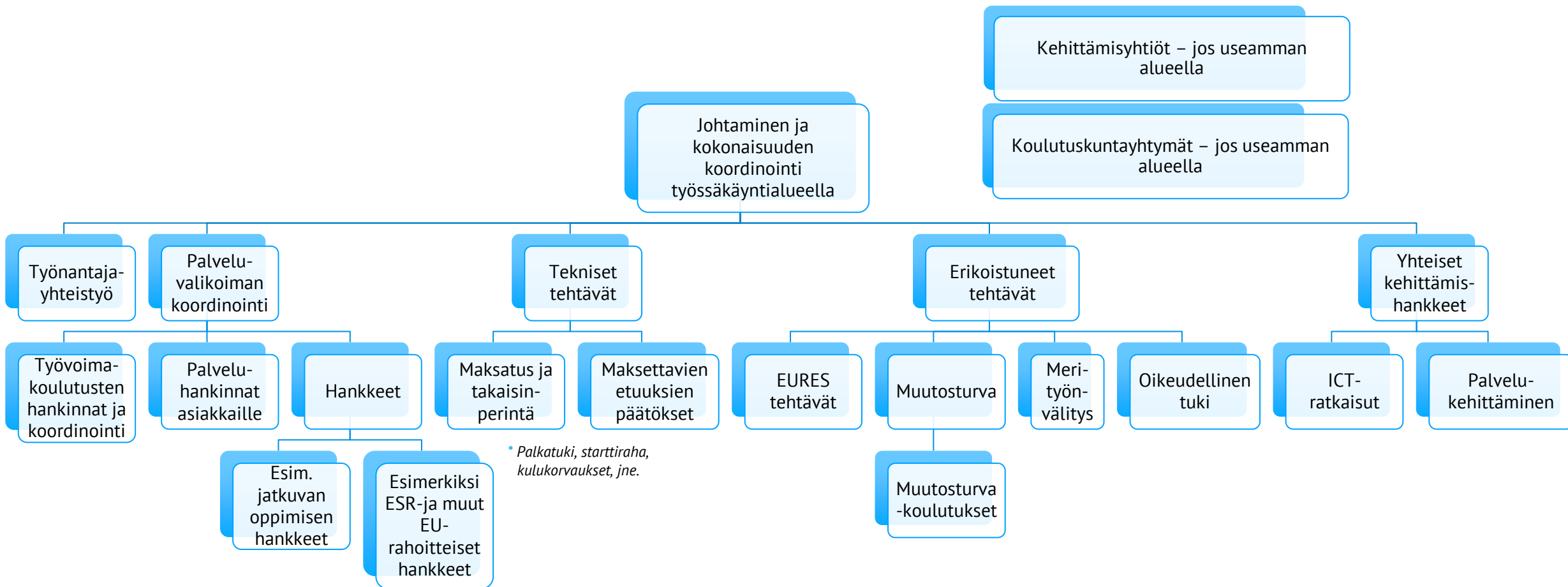
- Sopimukset yhteisistä viranhaltijoista työllisyysalueiden kesken tai jonkin viranomaistehtävän hoitamisesta/toimivallan siirtämisestä toiselle työllisyysalueelle.

6. Sopimus yhteisestä hankinnasta, kehittämisestä, hankkeesta tai hankinnasta

- Sopimus yhteisestä hankinnasta, hankkeesta tai vastaavasta erillisestä asiasta, josta voidaan sopia kertaluonteisesti.

Yhdessä sopimuksessa, sopimuskokonaisuudessa ja siihen liittyvässä yhteistyössä voi yhdistyä eri tyyppiset sopimukset. Lista on tehty eri mahdollisuuksien hahmottamisen avuksi tässä vaiheessa valmistelua.

Luonnostelma työllisyysalueiden potentiaalisesta sopimuksista ja yhteistyöstä

Viereisten alueiden valmistelu ja arvio yhteistyöstä

TE25 Keski-Uusimaa Työllisyysalueiden välinen sopimuksellinen yhteistyö

Pääkaupunkiseudun sopimuksellisen yhteistyön valmistelu

- Pääkaupunkiseudun suuret kaupungit Helsinki, Espoo ja Vantaa valmistelevat yhteistyötä työnantajapalveluihin sekä palveluhankintoihin liittyvään sopimukselliseen yhteistyöhön.
- Tavoitteena on, että esitys sopimusluonnoksiksi ovat valmiina kesäkuun 2023 aikana. Yhteisessä valmisteluprojektissa työskentelee 7 kokoaikaista valmistelijaa, jotka ovat aloittaneet projektissa maaliskuun 2023 lopussa.
 - Valmistelun lähtökohtana on ollut, että kaupungit tekevät sopimukset keskenään. Muilla kunnilla tulee myöhemmin mahdollisuus liittyä sopimukseen.
 - **Huhtikuun alussa valmistelussa ei oltu mietitty viedäänkö lakisääteisiin suunnitelmiin työvoimapalvelujen järjestämisestä (15 §) yhteisiä kirjauksia pääkaupunkiseudun kaupunkien kesken.**
 - **Myöskään siitä ei vielä maaliskuun vaihteessa ollut tietoa onko sopimuksilla tavoitteena osoittaa ministeriölle, että muodostuvat työllisyysalueet ovat työssäkäynnin ja työmarkkinan kannalta toimivia.**
 - **Sopimuksellisuudessa ja sen valmistelussa ei ollut työssäkäyntialueen kokoista näkökulmaa toimivuuteen, vaan se keskittyi rajatuissa asioissa pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyöhön.**
- Koska valmisteluajataulu on kiireinen ja valmistelu päässyt vauhtiin vasta viimeisen kuukauden aikana, on asetelmat ja tavoitteet voineet jo muuttua.

Keravan, Riihimäen seudun sekä Lahden seudun valmistelut

Kerava

- Kerava on hakemassa poikkeuslupaa (työvoima alle 20 000) ja valmistelemassa siihen liittyen yhteistyösopimuksia Vantaan kanssa.
- Keski-Uudenmaan kanssa Kerava näkee yhteisinä sopimisen ja toiminnan kehittämisen paikkoina Keuken sekä Keudan. Näiden sopimusten osalta valmisteluaikataulu olisi myöhemmin, kun työllisyysalueet on saatu päätettyä.

Riihimäen seutu

- Riihimäen seutu on avoin yhteistyölle.
- Keskeisiksi sopimisen ja yhteisen toiminnan paikoiksi tunnistettiin Hyria ja Yritysvoimala sekä myös Keuda etenkin siltä osin, mitä Hyriasta ei löydy koulutusohjelmia.
- Lisäksi maahanmuuttoon ml. työvoiman houkuttelu ja maahanmuuttajiin liittyvissä tehtävissä kiinnostusta yhteistyöhön etenkin Hyvinkään kanssa.
- Ollut mukana keskusteluissa yhteistyöstä Kanta-Hämeen osalta.

Lahti ja Päijät-Häme

- Lahden ja muu Päijät-Häme ovat valmistelleet kahta erillistä aluetta sekä niiden välistä yhteistyötä. Periaatteessa ovat avoimia yhteistyölle, mutta Lahden valmistelussa ei asiaa ole vielä mietitty. Keravaan ja Riihimäen seutuun verrattuna kuitenkin vähemmän yhteistä pendelöintiä ja eri työssäkäyntialueen aluetta, joten ei yhdyspintana niin kriittinen.

Johtopäätökset

- Helsingin työssäkäyntialueella ei ollut huhtikuun alussa käynnissä valmistelua, jolla pyrittäisiin ratkaisemaan se, että työssäkäyntialueelle on syntymässä useita työllisyysalueita.
 - Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien valmistelun näkökulma oli rajattu pääkaupunkiseudun suuriin kaupunkeihin sekä työnantajapalveluun ja palveluhankintoihin.
- Myöskään haastatelluilla viereisillä alueilla ei ollut pohdittu työssäkäyntialueen kokoista yhteistyötä, vaan valmistelu oli keskittynyt pääosin omaan sisäiseen valmisteluun.
- **Helsingin työssäkäyntialueen kuntien tulisi käynnistää keskustelu ja mahdollinen valmistelu siitä, mitä ne esittävät ratkaisuksi työssäkäyntialueen pilkkoutumiseen useampaan työllisyysalueeseen koko työssäkäyntialueen osalta.**
 - Konsultin luonnostelma asian ratkaisuksi sivulla [20](#), 1. Kokonaisuuden koordinointi työssäkäyntialueella.
 - Jos työnantajapalvelu määritellään lain kriteerien kannalta keskeiseksi *työssäkäynnin ja työmarkkinan* toimivuuden kannalta, tulisi siitäkin tehdä **koko** työssäkäyntialueen yhteinen esitys. Tätä käsitelty yksityiskohtaisemmin sivulla [21-22](#).

Sopimuksellisen yhteistyön tarkastelu tunnistetuissa kokonaisuuksissa

TE25 Keski-Uusimaa Työllisyysalueiden välinen sopimuksellinen yhteistyö

Työllisyysalueiden väliset yhdyspinnat

Konsultin tiivistys

- 1. Kokonaisuuden koordinointi:** Kokonaisuuden tulee olla työmarkkinan ja työssäkäynnin kannalta tarkoituksenmukainen. Käytännössä tästä tulee jonkinlainen vaade kokonaisuuden koordinoinnille.
- 2. Työnantajayhteistyö:** Vain sopimuksellinen yhteistyö mahdollistaa tämän hetken arvion mukaan esimerkiksi toimivan työnantajayhteistyön siten, ettei työnantaja joudu asioimaan useamman työllisyysalueen kanssa. Työnvälitystehtävissä on tarve työnhakijoiden asiakastietojen näkymiselle työssä. Työnhakijoiden asiakastiedot näkyvät vain vastuuviranomaiselle eli järjestämisvastuulliselle taholle. Työnantajien tiedot ja työpaikat näkyvät nykyisellä tiedoilla kaikille viranomaisille (vastaavasti, kuin kuntakokeiluissa).
- 3. Palveluvalikoiman koordinointi ja palveluhankinnat sekä yhteiset hankkeet:** Palveluhankinnoissa on saavutettavissa skaalaetuja ja monipuolisempia palveluita yhteisellä kilpailuttamisella. Markkina ja palveluntuottajat ovat alueella samoja. Tehtävä on tällä hetkellä keskitetty ELY-keskukselle siirtyvien tehtävien osalta ja yhteistyöllä voidaan myös varmistaa osaamisen kerryttäminen alussa eri organisaatioihin.
- 4. Tekniset tehtävät:** Erilaiset tukien maksatukseen ja takaisinperintään liittyvät tekniset tehtävät.
- 5. Erikoistuneet asiantuntijatehtävät:** Tehtävät, joissa toiminnot jäävät todella pieneksi työllisyysalueilla tai joihin ei ole saatavissa osaamista. Merityönvälitystä hoitaa nykyisellään muutama henkilö koko maahan Turusta. Oikeudellinen tuki on valtakunnallisesti keskitettyä ja kunnilla olisi hyvä tulla siihen omaa osaamista palveluiden uudistamiseksi. Muutosturvassa kysyntä on vaihtelevaa ja se vaatii myös oman osaamisensa.
- 6. Yhteiset kehittämishankkeet:** Esimerkiksi ICT-puolella palvelutietovarannon/palvelumanuaalin kehittäminen, asiakasprosessien kehittäminen ja uusien palveluiden kehittäminen tietoperusteisesti.
- 7. Yhteistyö yhteisten sidosyksikköjen yhdyspinnassa:** Esimerkiksi Keudan, Keuken, Yritysvoimalan ja Hyrian toimintoja on useamman työllisyysalueen alueella.

1. Kokonaisuuden koordinointi työssäkäyntialueella

Perustelut

- Lainsäädännön mukaan työllisyysalueiden tulee olla työssäkäynnin ja työmarkkinan kannalta toimivia. Kuntien tulee esittäessään työllisyysalueita myös esittää, että kokonaisuus on toimiva. Helsingin työssäkäyntialueelle on rakentumassa tämän hetken tiedon mukaan vähintään 7-9 työllisyysaluetta, joilla on työssäkäynnissä ja asiointissa erittäin suurta yhtenäisyyttä, mitä lähemmäksi pääkaupunkiseutua mennään. Alueella on myös monia yhteisiä koulutustoimijoita, joiden kanssa tehtävä yhteistyö ja mm. työvoimakoulutusten koordinoinnin kokonaisuus vaatisi jonkinlaista yhteistä rakennetta toimiakseen hyvin. Myös työnantajapalvelun toimivuuden, alueellisen työvoiman liikkuvuuden sekä muutosturvan asioita tulisi vähintäänkin seurata ja varmistaa yhdessä.
- Näistä syistä Helsingin työssäkäyntialueen kesken tulisi sopia jonkinlaisesta kokonaisuuden koordinoinnista, joka voi olla suhteellisen löyhääkin, kuten yhteinen koordinaatio- tai vastaava ryhmä, joka seuraa/ohjaa kokonaisuuden toimivuutta kohtaantoon sekä palveluvalikoiman osalta. Osaltaan tällaisen kokonaisuutta seuraavan ja koordinoivan ryhmän esittäminen varmistaisi erillisten työllisyysalueiden hyväksynnän syksyllä 2023. Ainakin työvoimakoulutusten osalta tarvitaan myös konkreettista yhteistä valmistelua, jotta kokonaisuudesta tulee toimiva.

Huomioitavaa

- ELY-keskuksella on alueellaan nykyisin vastaavaa lakisääteistä kokonaisuutta koordinoivaa tehtävää. Tämä tulisi huomioida kuntien esityksessä. Helsingin työssäkäyntialue ei kuitenkaan noudata valtionhallinnon ELY-keskusten rajoja, joten osaltaan tällainen keskinäinen tekeminen varmistaisi valtionhallintoa paremmin kokonaisuuden toimivuutta työssäkäyntialueen näkökulmasta.
- Jos jonkinlainen ryhmä perustettaisiin tulisiko ryhmään mukaan myös työssäkäyntialueen ulkopuolelle jääviä työvoimaviranomaisia Uudeltamaalta, kuten Hanko ja Raasepori? (Jos ovat Inkoon kanssa samaa, Inkoo kuuluu työssäkäyntialueeseen)
- Kokonaiskoordinaatiolla ei niin sovittaessa olisi työssäkäyntialueen työvoimaviranomaisten kesken suoranaisia rajoitteita kunkin viranomaisen toimintaan, vaan jokaisella olisi edelleen valta tehdä omalla tavallaan asioita.

Vastuutaho / organisointi

- Helsingin työssäkäyntialueen kunnat esittäessään työllisyysalueita. Toiminnan alkaessa osallisina työvoimaviranomaiset eli työllisyysalueet ja kunnat, jotka hoitavat tehtävää itsenäisesti.

Arviointi / aikataulu / sopimustyyppi

- Yhteistyö- ja aiesopimus esitettäessä työllisyysalueita. Varsinainen sopimus työvoimaviranomaisten kesken, kun työvoimaviranomaiset vahvistettu VN:n toimesta.

2. Työnantajayhteistyö (1/2)

Perustelu

- Työnantajayhteistyötä tulisi tehdä, jotta työnantajat eivät joudu työvoimaa hakiessaan asioimaan useampien työvoimaviranomaisten kanssa erikseen. Tämä parantaisi työvoiman tarjontaa työnantajille ja työmahdollisuuksien tarjoamista työttömille.
- Työ- ja elinkeinoministeriön vuosittaisten Työvoiman hankinta toimipaikoittain raporttien mukaan julkisesta työnvälityksestä rekrytointeja yrittävät ja tekevät korostetusti ne alat, joilla on vaikeuksia rekrytoinneissa. Kaikista rekrytoinneista noin neljäsosa kohdistuu nykyisten TE-toimistojen asiakkaisiin. Osaltaan kyse on siis kohtaantoon vastaamisesta – ja toisaalta työttömien työllistymisestä ja siten vaikuttavasta työllisyyspalvelusta.
- Osa työnantajayhteistyötä on myös erilaiset yhteishankintoina tehtävät työvoimakoulutukset, joissa tulisi tehdä yhteistyötä yli työvoimaviranomaisten rajojen, jotta työvoimakoulutukset olisivat tarkoituksenmukainen kokonaisuus työssäkäyntialueella.
- Todennäköisesti työnantajayhteistyö ja –palvelut ovat kriittinen kokonaisuus ministeriön arvioissa kokonaisuuden toimivuudesta, koska se sivuaa useampaa § 15 suunnitelmassa esitettävää kohtaa ja on keskeinen osa kohtaantoon vastaamista.

Huomioitavaa

- Työpaikkojen ja työnantajatietojen näkyvyys kaikille työvoimaviranomaisille on mahdollista ilman sopimuksia. Työnhakija-asiakkaiden tietojen näkyvyys rajautuu kuitenkin lähtökohtaisesti vain toimivaltaiselle viranomaiselle. Toistaiseksi on epäselvää näkyisikö henkilöasiakkaiden tiedot niissä tapauksissa koko alueelta, joissa viranomaisilla on yhteinen viranhaltija tai ne ovat sopineet toimivallan siirtämisestä toiselle viranomaiselle siten, että tietoja voisi käyttää rinnakkain ja esimerkiksi tarjota sopivimpia työnhakijoita koko alueelta työnantajalla. Jos asiaa lähestyy toimivallan ja tehtävän kautta, olisi tietojen näkyminen mahdollista. Jos asiaa lähestyy tietosuojasetuksen kautta, voi tietojen näkyvyys rajautua.
- Yhteisten viranhaltijoiden ja toimivallan siirtämisen osalta työnantajayhteistyössä tulee huomioida, että näissä tehtävissä työllisyysalueiden tulisi tulkita lakia samoin ja niiden asiakasprosessien olla erittäin pitkälle samankaltaisia. Tämä voi rajoittaa tapaa tehdä ja tuottaa toimintaa sekä johtaa siihen, että suuremmat toimijat tai virkojen emo-organisaatiot määrittelevät toimintatavat, joihin muiden kumppaneiden on mukauduttava.

2. Työnantajayhteistyö (2/2)

- On kuitenkin huomattava, että viranomaisen tekemän työnvälityksen voi rajata ns. välityömarkkinoille, joissa vaaditaan viranomaispäätöksiä esimerkiksi palkkatuesta. Valtaosa työmarkkinasta toimii työssäolevien ja työttömien omaehtoisella työhaulla tai työttömien työnhakuvelvoitteella. Työnvälitystä olisi myös mahdollista hankkia yksityiseltä alueen yhteisenä palveluhankintana, jolloin nykyisen lainsäädännön mukaan palveluntuottajalla olisi oikeus saada palveluntuottamisen kannalta oleelliset asiakastiedot. Tällaisessa järjestelyssä voisi myös selvittää mahdollisuutta siihen, että palveluntuottaja voisi olla myös toinen kunta/työvoimaviranomainen, vaikka kyse ei olisi viranomaisen toimivallan siirtämisestä, vaan palvelun tuottamisesta.
- Työnantajapalvelun yhteistyön osalta asioita ja toimintatapoja tulee tarkentaa merkittävästi jatkovalmistelussa. Tämän hetken tietopohja ei ole riittävä pitkälle menevien tai täysin sitovien linjausten tekemiseen.
- Keski-Uudenmaan osalta on huomattava myös, että pendelöintiä suuntautuu alueelta ja alueelle sekä pohjoisesta että etelästä. Kyse on työssäkäynnin lisäksi työvoiman tarjonnasta alueen yrityksille. Pendelöinti ei suuntaudu koko Helsingin työssäkäyntialueelle ja sopimisessa on mahdollista tarvittaessa huomioida Keski-Uudenmaan kannalta keskeisimmät suunnat syvemmän yhteistyön osalta.

Vastuutaho / organisointi

- Työnantajayhteistyössä on useampia tasoja. Osin kyse on kokonaisuuden koordinoinnista niin koko työnantajayhteistyön osalta kuin rajattuna esimerkiksi työnvälitykseen tai työvoimakoulutuksiin. Osin kyse voi olla yhteisistä viranhaltijoista tai yhteisistä palveluhankinnoista. Tasoja ja tahoja on siis useampia sopimuksellisen yhteistyön kannalta koko Helsingin työssäkäyntialueesta työllisyysalueiden välisiin keskinäisiin sopimuksiin riippuen siitä, millaiseksi kokonaisuus muodostuu.

Arviointi / aikataulu / sopimustyyppi

- Aiesopimustyyppinen esitettäessä työllisyysalueita osana kokonaisuuden koordinointia, mahdollinen puitesopimus/yhteistyösopimus alueiden varmistuttua ja sen puitteissa yksittäisiä sopimuksia palveluhankinnoista, yhteisistä viranhaltijoista ja/tai toimivallan siirrosta jatkovalmistelun perusteella.

3. Palveluvalikoiman koordinointi ja palveluhankinnat sekä yhteiset hankkeet (1/2)

Perustelu

- Kohdissa 1. Kokonaisuuden koordinointi työssäkäyntialueella ja 2. Työnantajayhteistyö ylätasoin perustelut yhteistyölle niiden osalta. Yksityiskohtaisempaa yhteistyötä palveluvalikoimassa sekä esimerkiksi hankintayhteistyössä ja hankkeissa voi tehdä rajatumalla alueella kuin koko työssäkäyntialue.
- Yhteistyöllä on saatavissa hyötyjä mm. sen kautta, että alueen palveluntuottajat ovat yhteisiä ja nykyinen lakisääteisten työllisyyspalveluiden markkina koostuu ELY-keskuksen tekemistä suurista hankinnoista. Markkinan pilkkoutuminen voisi johtaa palveluntuottajille epävakaaseen toimintaympäristöön, jossa markkinaehtoiset ostopalvelut eivät kehity ja palvelunostajille hintojen nousuun. Yhteistyöllä on saatavissa skaalaetuja.
- Palveluhankintojen osalta on myös huomioitava, että nykyisten keskitettyjen ELY:n palveluhankintojen jakaantuessa pienemmille toimijoille nykyisiä hankintoja tekeviä ei välttämättä riitä tarpeeksi kaikille muodostuville työllisyysalueille ja siten yhteistyöllä voi varmistaa myös toiminnan jatkuvuutta.
- Myös hankeyhteistyötä toimintojen kehittämisessä tai palveluiden tuottamisessa on mahdollista tehdä sopimuksellisesti myöhemmässä vaiheessa. Tämä korostuu etenkin tapauksissa, joissa muodostuvat työllisyysalueet olisivat pieniä ja/tai hankkeen osapuolina on toimijoita, jotka toimivat useamman työllisyysalueen alueella.

Huomioitavaa

- Palveluvalikoiman koordinointi yhteistyössä voi perustua väliin kohdissa 1. ja 2. esitettyihin sopimukseen ja/tai syvempään yhteistyöhön rajatumalla alueella kuin koko työssäkäyntialueella. Rajatumalla alueella kyseessä olisi alueellisen/paikallisen työllisyyspalveluekosysteemin koordinoiminen ja toimijoiden palveluiden sopiminen ja kehittäminen yhteisesti, jottei työllisyysalueet haluaisi toimijoilta eri asioita. Tällainen tilanne, jossa eri työllisyysalueet haluaisivat samoilta toimijoilta eri asioita, olisi toimijoille sekavaa ja epämotivoivaa eikä johtaisi todennäköisesti parhaaseen lopputulokseen kokonaisuuden kannalta.

3. Palveluvalikoiman koordinointi ja palveluhankinnat sekä yhteiset hankkeet (2/2)

- Yhteisten hankintojen osalta on mahdollista uusien järjestelyjen sijaan myös hyödyntää Hanselia, jolla tulee todennäköisesti olemaan kiinnostusta myös työllisyys- ja yrityspalveluiden palveluhankintoihin. Yksittäisiä hankintoja voi tehdä yhdessä myös niin, että jokin työllisyysalue/työvoimaviranomainen toimii hankintayksikkönä. Teknisesti yhteishankintojen tekeminen on siis mahdollista myös tapauskohtaisesti.
- Osaltaan yhteistyötä voidaan tehdä myös ilman sopimuksia, kun kyse on hankintoihin liittyvästä palveluiden kehittämisestä tai palveluiden tuottamisesta yhteisten hankkeiden kautta, jolloin hankehakemukset toimivat sopimuksina.
- (Konsultin arvio, ettei hankinnat ja niiden tekeminen olisi yhtenä tapana tuottaa palveluita oleellinen kriteeri sille onko kokonaisuus toimiva työssäkäynnin kannalta. Kyse on enemmän kokonaisuuden koordinoinnista – johon hankinnat voi liittää seurattavana asiana ja jonkinlaisena lupauksena yhteistyöstä.)

Vastuutaho / organisointi

- Jos kriittinen työllisyysalueiden toimivuuden ja siten esitysten läpimenon kannalta, tulisi mukana koko työssäkäyntialue. Hankintojen ja hankkeiden osalta vastuutahoina tulevat yhteistyön osalta olemaan tulevat työllisyysalueet.

Arviointi / aikataulu / Sopimustyyppi

- Jos kriittinen työllisyysalueiden toimivuuden kannalta, tulisi aiesopimus tai suunnitelma kirjaukset tehdä työllisyysalue-esitysten yhteydessä. Jos Hanselin käyttämistä yhteishankintoihin halutaan selvittää, tulisi Hanseliin olla asiasta yhteydessä jo etukäteen. Tämän jälkeen, kun alueet on vahvistettu mahdolliset puitesopimukset niiden alueiden kesken, jotka tekevät pysyvämpää yhteistyötä, jonka päälle tapauskohtaiset sopimukset.

4. Tekniset tehtävät

Perustelu

- Työllisyysalueilla voitaisiin hakea synergia- ja tehokkuushyötyjä tekemällä teknisiä tehtäviä, kuten maksatus- tai maksettavien tukien päätöksiä yhteistyössä.
- Osaltaan kyse on toimintavarmuudesta tapauksissa, missä siirtyvää osaavaa henkilöstöä ei riitä kokonaisia henkilötyövuosia pienillä alueilla tai toiminnot jäävät yksittäisten henkilöiden varaan. Tällöin vaarana voi olla, ettei alueille edes saada osaamista ja kehity osaamista näihin tehtäviin.
- Keski-Uudenmaan osalta ei ole tarvetta yhteistyölle näissä tehtävissä. Toimintojen koko on riittävä omaan tekemiseen. Ainoastaan, jos toiminnoissa halutaan hakea lisää tehokkuutta, voisi yhteistyötä toisen alueen kanssa tehdä. Tästä voitaisiin kuitenkin sopia vasta myöhemmin.

Huomioitavaa

- Käytännössä tehtäviä tulisi hoitaa joko yhteisin viranhaltijoin tai sopimusta tehtävän hoitamisesta. Tämä tarkoittaisi, että tehtävää olisi hoidetta yhteistyötä tekeville alueilla samalla tavalla. Esimerkiksi palkkatuen kriteerien ja myöntämisen yksityiskohtaisen prosessin tulisi olla käytännössä samanlaiset. Tämä voisi osaltaan rajoittaa tapaa tehdä ja tulkita lainsäädäntöä ja isompi alue / yhteisten viranhaltijoiden emo-organisaatio tai alue joka tehtävän tuottaisi määrittäisi sen sisällön.

Vastuutaho / organisointi

- Yhteinen viranhaltija tai sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta tehtäisiin työvoimaviranomaisten/työllisyysalueiden kesken.

Arviointi / aikataulu

- Aikaisintaan vuoden 2024 aikana yhteinen suunnittelu, jos yhteisin viranhaltijoin tai sopimuksella viranomaistehtävän hoitamisesta.

Sopimustyyppi:

- Yhteinen viranhaltija tai sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta.

5. Erikoistuneet asiantuntijatehtävät

Perustelu

- Tehtävät, joissa toiminnot jäävät todella pieneksi työllisyysalueilla tai joihin ei ole saatavissa osaamista.
- Esimerkiksi merityönvälitystä hoitaa nykyisellään muutama henkilö koko maahan Turusta valtakunnallisesti keskitettynä. Tehtävä jää alueilla erittäin pieneksi.
- Oikeudellinen tuki on valtakunnallisesti keskitettyä nykyisessä ja tulevassa mallissa, mutta kunnilla olisi hyvä olla siihen myös omaa osaamista lain tulkitsemiseksi ja sitä kautta palveluiden uudistamiseksi.
- EURES tehtävään on erikoistuneita TE-asiantuntijoita ja jo nyt pienissä TE-toimistoissa tehtävää hoidetaan osittain henkilötyövuosin, kun valtaosan palvelusta hoitaa käytännössä valtakunnallinen asiakaspalvelukeskus. Toiminto jää haavoittuvaiseksi tulevilla alueilla, jos se jää yksittäisten henkilöiden varaan.
- Muutosturvassa kysyntä on vaihtelevaa ja se vaatii myös oman osaamisensa. Muutosturvatilanteissa on todennäköisesti myös tarvetta useamman työvoimaviranomaisen palveluille, kun asiakkaita tilanteessa on useamman tulevan työllisyysalueen kuntalaisista. Toimivaltainen viranomaisena on aina tällöin se, mikä vastaa palveluista henkilöasiakkaan kotikunnassa. Tästä syystä työllisyysalueiden on tehtävä yhteistyötä muutosturvatilanteissa.
- Muutosturva eli varautuminen rakennemuutostilanteisiin on oma osionsa myös § 15 suunnitelmassa, joka tulee toimittaa ministeriöön. Tältä osin sen voi arvioida työ- ja elinkeinoministeriön mielestä kriittiseksi ratkaistavaksi asiaksi kuntapohjaisessa kokonaisuudessa.

Huomioitavaa

- Lainsäädäntö mahdollistaa sopimuksen viranomaistehtävän hoitamisesta myös siten, että useat kunnat siirtävät esimerkiksi merityönvälityksen tehtäväksi edelleen keskitettynä, jos jokin työllisyysalue/työvoimaviranomainen ottaa tehtävän hoitaakseen. Suurten kaupunkien osalta tällaista keskustelua on ilmeisesti käyty, että Turku olisi halukas hoitamaan tehtävää myös tulevaisuudessa.
- Muutosturvan osalta tehtävä on valtion mielestä kriittinen. Siten siitä tulisi sopia jollain tasolla jo osana työllisyysalue-esityksiä, jotta esitykset tulevat menemään läpi.
- Oikeudellisen tuen ja osaamisen osalta tapoja varmistaa osaamista on myös muita kuin esimerkiksi yhteinen viranhaltija. Osin tehtävä on tällä hetkellä esimerkiksi palveluesihenkilöillä oman tiiminsä tehtävien osalta. Tällöin monesti kuitenkin joudutaan tukeutumaan keskitettyyn apuun. Valtio tulee myös tulevaisuudessa antamaan soveltamis- ja tulkintaohjeita, joiden haastaminen voi olla vaikeaa ilman organisaation omaa rohkeaa tulkintaa. Kunnilla ja työllisyysalueilla tulevana viranomaisina on valta ja vastuu tulkita lainsäädäntöä itsenäisesti.

Vastuutaho / organisointi

- Niiden palveluiden osalta kunnat, jos viedään osaksi työllisyysalue-esityksiä aiesopimuksena ja/tai yhteisinä suunnitelmakirjauksina. Varsinaiset sopimukset, kun työvoimaviranomaiset on vahvistettu.

Arviointi / aikataulu / sopimustyyppi

- Niiden palveluiden osalta aiesopimukset ennen syksyä, mitkä viedään osaksi työllisyysalue-esityksiä. Varsinaiset sopimukset, kun työvoimaviranomaiset on vahvistettu ja virat määritetty, jos sopimustyyppinä yhteiset viranhaltijat ja/tai sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta.

6. Yhteiset kehittämishankkeet

Perustelu

- Yhteisten kehittämishankkeiden tekeminen tulevien työllisyysalueiden kesken mahdollistaa palveluiden kehittämisen vaikuttavimmiksi ja esimerkiksi vertailevan kehittämisen. Monesti kehittämiseen tarvittavat tietopohjat ja tilasto- ja toiminta-analyysit ovat yhteneväisiä alueiden kesken, jolloin niitä on hyödyllistä tuottaa/tilata yhdessä. Yhteiskehittämisen hyötyjä ovat esimerkiksi myös tiedonvaihto ja hyvien käytänteiden saaminen.
- Kehittämisen kohteena voi olla myös skaalautuva asia, kuten ICT-ratkaisu, jonka kehittäminen pelkästään omana toimintana ei olisi mahdollista, mutta se skaalautuu ja on käytettävissä samoin kehittämiskustannuksin useamman työllisyysalueen toimesta. Tällaisesta yhteisestä hankkeesta on esimerkkinä Uudenmaan kuntakokeilujen yhteinen palvelumanuaali/palvelutietovaranto.

Huomioitavaa

- Yhteiskehittäminen ei vaadi välttämättä sopimuksellista yhteistyötä tai se voi organisoitua myös tapauskohtaisesti. Lainsäädäntö ei velvoita yhteiskehittämiseen.
- Yhteiskehittämisestä työllisyysalueiden kesken voi olla hyötyä etenkin tapauksissa, joissa kehittämisessä on mukana toimijoita, jotka toimivat useamman työllisyysalueen alueella. Tällöin kehittäminen voi kohdistua myös tämän toimijan toimintaan tuottamaan esimerkiksi alueille yhteisesti vaikuttavampia palveluita. Yhteiskehittäminen näyttäytyy tällöin toimijoille myös selkeämpänä, kun työllisyysalueet haluavat samoja asioita.
- Yhteisten kehittämishankkeet voivat tarkoittaa myös palveluvalikoiman kehittämistä, joten ne liittyvät sitä kautta palveluvalikoiman että paikallisen työllisyyspalveluekosysteemin koordinoimiseen.

Vastuutaho / organisointi

- Työllisyysalueiden välisessä yhteistyössä työllisyysalueet.

Arviointi / aikataulu / Sopimustyyppi

- Joko tapauskohtaisesti tai mahdollisuus myös yleisempiin yhteistyösopimukseen, jos koetaan tärkeäksi. Tällainen tulisi ehkä kyseeseen, jos muodostuvat työllisyysalueet ovat pieniä ja ne voisivat sopia yhteistyöstä jo lähtökohtaisesti. Aikataulu siinä vaiheessa, kun työllisyysalueet päätetty, jos alueet suurempia.

7. Yhteistyö yhteisten sidosyksikköjen yhdyspinnassa

Perustelu

- Keski-Uudenmaan työllisyysalueella on sidosyksikköjen kautta merkittävät yhdyspinnat seuraavasti:
 - Keuda – Kerava, Sipoo (Keravan työllisyysalue, Itä-Uudenmaan työllisyysalue)
 - Keuke – Karkkila, Kerava, Sipoo (Lohja-Karkkila työllisyysalue?, Keravan työllisyysalue, Itä-Uudenmaan työllisyysalue)
 - Hyria – Hausjärvi, Loppi, Riihimäki (Riihimäen seudun työllisyysalue)
 - Yritysvoimala – Hausjärvi, Loppi, Riihimäki (Riihimäen seudun työllisyysalue)
- Jotta näitä toimijoita voidaan hyödyntää täysimääräisesti, on työllisyysalueiden tehtävä yhteistyötä yhdessä samasta syystä kuin kohdissa 2 j 6 on esitetty kaikista toimijoista. Sidosyksikköinä sopimuksellinen yhteistyö on kuitenkin erilaista kuin muiden palveluekosysteemin toimijoiden kanssa. Sidosyksiköillä voi nähdä erityisaseman yhteistyössä ja palveluekosysteemin kehittämisessä.

Huomioitavaa

- Koulutustoimijoiden osalta tulee nähdä myös muut toimijat ja ottaa huomioon niiden toimintaedellytykset. Sidosyksikköihin sitoutuminen voisi heikentää muiden mahdollisuuksia toimia, jolloin pidemmällä aikavälillä koulutustarjonta heikkenisi. Koulutuksen tarjoajien välistä kilpailua tulee siis hyödyntää myös jatkossa.
- Koulutustoimijoiden osalta on huomattava myös se, että niillä on erilaisia painotuksia. Vaikka Keudan yhdyspinta on toiminnassa alueen eteläisten kuntien suuntaan, hyvässä yhteistyössä myös Riihimäen seutu hyötyy Keudan koulutusvalikoimasta ja päinvastoin Hyrian osalta.
- Huomionarvoista on myös se, että työllisyysalueita on useampi kuin kaksi Keudan ja Keuken osalta. Mitä useampi toimija yhteistyössä on mukana sitä jäsenellympää rakennetta yhteistyö tulee toimiakseen vaatimaan.

Vastuutaho / organisointi

- Keski-Uudenmaan kunnat sekä muut sidosyksikköjen omistajakunnat sekä tulevat työllisyysalueet.

Arviointi / aikataulu / Sopimustyyppi

- Sidosyksikköjen osalta olisi hyvä sopia ainakin pelisäännöistä ja yhteisestä valmistelusta mahdollisimman pian. Myöhemmän valmistelun perusteella mahdollisia varsinaisia sopimuksia.

Toimenpidesuosituksset ja avoimet kysymykset

TE25 Keski-Uusimaa Työllisyysalueiden välinen sopimuksellinen yhteistyö

Toimenpidesuosituksset tiivistettynä 1/2

Alue-esityksen toimivuuden varmistaminen ja läpimeno

- **Helsingin työssäkäyntialueen kuntien** olisi saatava yhteinen **linjaus** siitä, millä tavoin alueen kunnat tulevat yhteisesti vastaamaan **työ- ja elinkeinoministeriön ja lainsäädännön vaatimuksiin** siitä, **että esitettävät työllisyysalueet ovat työssäkäynnin ja työmarkkinan kannalta toimivia**.
 - Linjauksen tavoitteena tulee olla, että esitettävät alueet tulevat kelpaamaan ministeriölle ja muodostuva kokonaisuus on aidosti toimiva asiakkaille.
 - Linjaus voi myös olla, ettei linjauksia tai ratkaisuja tarvita. Tämä tulisi kuitenkin tehdä yhteisesti ja tietoisesti sekä jonkinlaisin perustein, koska linjauksen seuraukset voivat olla merkittäviä alueen kuntien kannalta.
 - Keski-Uudenmaan kannalta kyse on tämän selvityksen perusteella **työssäkäyntialueen kokonaisuuden koordinoinnista** (etenkin kohtaantoon vastaamiseksi liittyen mm. työvoimakoulutuksin), työnantajapalvelusta sekä muutosturvatehtävistä.
 - Niiden alueiden kannalta, jotka jäävät toiminnoiltaan pienemmiksi, kyse voi olla myös toimintavarmuudesta. Nämä sopimukset ovat erilaisia.
 - Työnantajapalvelun osalta avoimia kysymyksiä on paljon, koska kyseessä voi syvimmillään olla operatiivinen yhteistyö, jolla on syvälle meneviä vaikutuksia Keski-Uudenmaan tapaan ja mahdollisuuksiin toimia. Tämän hetken tietopohja ei kuitenkaan riitä tarkkojen linjausten tai sitoumusten tekoon.
- **Linjauksen pohjalta olisi käynnistettävä välittömästi yhteinen valmistelu**, jos se määritetään tarvittavaksi. Valmistelun ei tarvitse olla mittavaa, mutta siinä tulisi päästä yhteiseen lopputulokseen, jotta kunnat voivat tehdä jonkinlaisen yhteisen aiesopimuksen tarvittavilta osin työllisyysalue-esitystensä liitteeksi.
- Linjauksen olisi sisällettävä myös se, tavoitellaanko **lakisääteisiin suunnitelmiin työvoimapalvelujen järjestämisestä** (15 §) yhteisiä lauseita tai kohtia ja jos tavoitellaan, niin miltä osin.
- **Niiltä osin, kun sopimuksellinen yhteistyö ei liity alue-esitysten läpimenoon, ei tarvetta sopimuksille tai valmistelulle ole välittömässä lähitulevaisuudessa.**

Toimenpidesuosituksset tiivistettynä 2/2

Palveluvalikoiman koordinointi ja hankinnat

- Palveluvalikoiman ja palveluekosysteemin koordinoinnin osalta olisi hyvä sopia muodostuvien/valmisteltavien työllisyysalueiden kesken työnjaosta ja yhteisten toimijoiden (koulutustoimijat jne.) suhteen yhteisestä tekemisestä. Tämä auttaisi toimijoita hahmottamaan muutosta ja heiltä haluttavia asioita paremmin kuin erilaiset viestit eri alueilta.
- Hankintojen osalta tulisi selvittää onko kunnilla ja Hanselilla mielenkiintoa siihen, että Hanselia tai muuta nykyistä yhteisjärjestelyä voitaisiin hyödyntää hankinnoissa siltä osin kuin tarpeellista.

Erikoistuneet asiantuntijatehtävät

- Erikoistuneiden asiantuntijatehtävien osalta olisi selvitettävä mahdollisuutta hoitaa esimerkiksi merityönvälitys ja EURES-tehtäviä työllisyysalueiden välisessä yhteistyössä.

Yhteistyö sidosyksikköjen yhdyspinnassa

- Sidosyksiköiden suhteen tulisi sopia niiden alueille muodostuvien työllisyysalueiden osalta periaatteista ja yhteisestä valmistelusta suhteessa sidosyksikköihin.

Työvoimakoulutukset

- Työvoimakoulutusten osalta olisi koko alueen etu, ettei eri työllisyysalueet pyri suojaamaan hankkimiaan koulutuksia vain omille asiakkaille. Tämä heikentää työvoiman ammatillista liikkuvuutta ja heikentää työnantajien saamaa työvoiman tarjontaa työvoimakoulutusten kautta. Osana sopimista tulisi pyrkiä siihen, että alueet suunnittelevat työvoimakoulutusten kokonaisuuden yhdessä, markkinoivat koulutuksia koko työssäkäyntialueella, eivätkä suojaa hankkimiaan koulutuksia vain omille henkilöasiakkaille.

Merkittävimmät avoimet kysymykset 4.5.2023

- Millä toimenpitein ja yhteistyömuodoin tulevat alue-esitykset tulevat kelpaamaan työ- ja elinkeinoministeriölle valtioneuvoston vahvistuspäätösten valmistelussa, kun yhdelle työssäkäyntialueelle on muodostumassa vähintään 7-9 työvoimaviranomaista?
 - Tämän osalta Uudenmaan alue ja Helsingin työssäkäyntialue ovat poikkeuksellisia:
 - Alueella on suuria kuntia ja vaihtoehtoja siten enemmän kuin muissa maakunnissa
 - Työssäkäyntialueella on poikkeuksellisen paljon kuntia ja se on poikkeuksellisen laaja
 - Alue on Suomen työmarkkinoiden ja työssäkäynnin toimivuuden kannalta kriittinen, koska sillä asuu suurin osa koko maan työvoimasta. Pendelöinnin absoluuttiset ja suhteelliset määrät ovat korkeita
- Koskeeko sopiminen koko työssäkäyntialuetta vai voisiko sitä rajata pienempään kuntajoukkoon, kun kyse on alueiden toimivuudesta työssäkäynnin kannalta?
- Jos alue-esitykset eivät kelpaa, mitä tapahtuu? Mitä jos ne eivät kelpaa osittain? Onko valtioneuvostolla mahdollisuus päättää myös yhteistyöstä alueiden kesken vai koskeeko sen päätöksenteko-oikeus pelkästään lakiin kirjattavia alueita?
- Jos sopimuksellinen yhteistyö työllisyysalueiden kesken on ”järjestämisvastuulupien” ehtona, miten sopimuksia voi muuttaa tai irtisanoa?
- Kun työllisyysalue-esitysten yhteyteen riittää suullisten tietojen mukaan listamainen ilmoitus, missä kaikessa yhteistyötä tehdään, miten valvotaan vai valvotaan lupausten ja aikeiden toteuttamista? Mitä seuraa, jos aiesopimukset eivät realisoidu oikeiksi sopimuksiksi?
- Henkilöasiakastietojen käsittely yhteisissä viroissa tai sopimuksella viranomaistehtävän hoitamisesta; voiko viranhaltija käsitellä kahden eri viranomaisen henkilötietoja rinnakkain tarjotessaan työvoimaa työnantajille?